

Znanstveni skup »Dani vlaškog ili žejanskog jezika«

Žejane – Šušnjeвица, 10–12. srpnja 2009.

U Žejanama i ŠušnjeVICI održan je skup *Dani vlaškog ili žejanskog jezika*, koji je dio projekta jezične i kulturne dokumentacije vlaškoga ili žejanskoga (istrorumunjskog) jezika dr. sc. Zvezdana Vrzić sa Sveučilišta New York, realiziranog u suradnji s Etnografskim muzejom Istre.

Skup je organiziran u dva mjesta gdje se još govori istrorumunjski jezik, Žejanama i ŠušnjeVICI. Istrorumunjski je kritično ugrožen jezik s još dvjestotinjak govornika. S obzirom na to da ga djeca uglavnom više ne govore, izumrijet će s govornicima srednje generacije koji ga još govore. Naziv jezika istrorumunjski zapravo obuhvaća nekoliko različitih govora rumunjskog podrijetla u Istri. Stoga je organizatorica i odlučila skup nazvati Dani vlaškog ili žejanskog jezika, nastojeći izbjeći implikacije naziva istrorumunjski; naime govornici tog jezika mahom se izjašnjavaju kao Hrvati i katolici. Svoj govor ne nazivaju istrorumunjski, što je lingvistički termin, već prema selu u kojem ga govore: u Žejanima – žeianski, u ŠušnjeVICI – susnévski, u Novoj Vasi – novošanski; u Brdu – briianski itd.

Skup se sastojao od akademskoga i kulturnog dijela.

Otvorila ga je organizatorica Zvezdana Vrzić predstavljanjem projekta zaštite vlaškog ili žejanskog jezika. Prezentirala je audio CD i web-stranicu projekta koja je u izgradnji.

Akademik August Kovačec održao je izlaganje o nekim činjenicama o istrorumunjskom jeziku. Predočio je opće informacije o istrorumunjskome i njegovim

govornicima, objasnio višeznačnost termina Vlah (i vlaški), koji su prisutni i u Istri, ali i drugim područjima Balkana, te status istrorumunjskoga u odnosu na druge romanske jezike.

Vasile Frățilă sa Sveučilišta u Temišvaru govorio je o podrijetlu Istrorumunja. To je naziv koji su znanstvenici dali govornicima tog jezika. U predavanju su iznesene neke od teorija o podrijetlu govornika istrorumunjskog jezika, koje su, prema autoru, još uvijek dvojbene.

Richard Sârbu, također sa Sveučilišta u Temišvaru, proveo je istraživanje o utjecaju hrvatskog jezika na istrorumunjski. Utvrdio je općenitu dvojezičnost, ali i asimetričnu (neproporcionalnu) dvojezičnost. Izlaganje je fokusirano na više aspekata dvojezičnosti, npr. učestalost sinonimske reduplikacije koja se javlja u istrorumunjskome.

Goran Filipi sa Sveučilišta »Juraj Dobrila« u Puli razmatrao je na temelju vlastitih istraživanja gramatičke kategorije koje su prisutne u istrorumunjskome, a nema ih u ostalim romanskim dijalektima. Pod utjecajem čakavskoga istrorumunjski je usvojio dvije nove gramatičke kategorije: slavenski tip srednjega roda i glagolski vid.

Elena Ramona Potoroacă iz Nacionalnog muzeja iz Sibiu govorela je o očuvanju istrorumunjskoga jezika kroz tradiciju. Naglasila je da Istrorumunji katkad zaboravljaju svoje korijene i kako je važna suradnja lokalnog stanovništva s ustanovama u Hrvatskoj i Rumunjskoj radi očuvanja tradicije.

Kleanti Anovska iz Instituta za folklor »Marko Cepenkov« iz Skopja održala je predavanje o folklornom naslijeđu Vlaha. Autoričino se izlaganje temeljilo na njezinu dugogodišnjemu terenskom istraživa-

nju među Vlasima u Makedoniji. Naglasak je bio na Arumunjima i njihovoj folklornoj baštini, prije svega odijevanju.

Petar Atanasov sa Sveučilišta »Sv. Kiril i Metodij« iz Skopja govorio je o statusu meglenorumunjskoga i njegovoj sličnosti s istrorumunjskim jezikom.

Tema izlaganja Petra Neiescuca sa Sveučilišta iz Kluja bila je standardizacija istrorumunjskoga. Taj jezik egzistira kao sredstvo usmene komunikacije i nema ni pisma ni pravopisnih i gramatičkih pravila. Usto, udaljenost sjeverne skupine govornika u Žejanama od južne skupine u Šušnjevići i okolnim mjestima dovela je do fonetičkih, gramatičkih i leksičkih razlika u lokalnim govorima. Autor je uvjeren da bi stručnjaci međusobnom suradnjom mogli uspostaviti standarde za istrorumunjski jezik.

Lidija Nikočević iz Etnografskog muzeja Istre govorila je o fluidnim identitetima, o odnosu između etničkih grupa i nacionalnih država. Tematizirala je specifičnost osjećaja unutrašnje srodnosti etničkih grupa prema državi te odnos države prema tim grupama. Postavila je pitanje održanja kulturnog opstanka takvih zajednica s fluidnim, graničnim i dvojnim (i/i) identitetom.

Irena Kolbas iz Etnografskog muzeja u Zagrebu govorila je o mogućnostima muzealizacije jezika Hrvatske. To je dio IMIN-ova projekta *Interkulturalni pristup etničkoj različitosti i identitet: Hrvatska – Europa*. Jezik je bitan dio nematerijalne baštine i kao takvoga potrebno ga je muzealizirati. To je osobito važno i hitno kad je riječ o jezicima koji izumiru, poput istrorumunjskoga. U izlaganju su prikazani teorijski i metodološki okviri muzealizacije jezika te rad na muzealizaciji rusinskog jezika kao umjereno ugroženog jezika u Hrvatskoj.

Organizatorica skupa Zvezdana Vričić na kraju je pokazala postojeće varijante pisanja vlaščkoga ili žejanskoga te ponudila novi pravopis kao jedan od bitnih koraka k očuvanju i dokumentaciji tog izumirućeg jezika.

Skup je bio popraćen kulturnim programom. Rad znanstvenika i samih govornika istrorumunjskog jezika na očuvanju jezika koji nestaje mogući je način kako održati jezik i stoga treba na tome i dalje ustrajati. Ovaj je skup bio značajan doprinos u tom smjeru.

Irena Kolbas

*Etnografski muzej,
Zagreb*

Međunarodni znanstveni skup »Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije«

Zagreb, 16. listopada 2009.

U organizaciji Instituta za migracije i narodnosti, pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike Hrvatske, 16. listopada 2009. održan je međunarodni znanstveni skup *Nacionalne manjine kao faktor stabilnosti u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije* u prostorijama Europskog doma u Zagrebu, koji je ujedno bio i suorganizator skupa. U uvodnoj riječi predsjednik organizacijskog odbora skupa Dragutin Babić s Instituta za migracije i narodnosti naglasio je kako je cilj skupa znanstvena rasprava o ulozi i važnosti nacionalnih manjina u uspostavljanju povjerenja u međunarodnim odnosima Hrvatske i Srbije, kao i o potencijalnim političkim nesporazumima i nesuglasicama vezanima uz raznorodnu problematiku